

Α΄ ΚΥΚΛΟΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΤΟ ΣΤΕΡ

- 5/10/2009 Δεσμώτης του ιλιγγου Άλφρεντ Χίτσκοκ
- 12/10/2009 The Visitor Τόμας Μακάρθι
- 19/10/2009 Η πώση της Λόλα Μοντές Μαξ Οφίλς
- 26/10/2009 Rumba Ντομινίκ Αμπέλ
- 2/11/2009 Η γοητεία της αμαρτίας Λουκίνο Βισκόντι
- 9/11/2009 Άσε το κακό να μπει Τόμας Άλφρεντσον
- 16/11/2009 Ο κανόνας του Παιχνιδιού Ζαν Ρενουάρ
- 23/11/2009 Αναχωρήσεις Γιοτζίρο Τακίτα
- 30/11/2009 Μια ιστορία με θέμα την αγάπη Όλε Μπόρνενταλ
- 7/12/2009 Μέρες θυμού Όλε Κρίστιαν Μάντσεν
- 14/12/2009 Kabuli kid Μπαρμάκ Ακράμ
- 11/1/2010 Τι απέγινε η Έλι Ασγκάρ Φαραντί

16/11/2009

Ο κανόνας του παιχνιδιού (1939)

ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗ

Ο ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ - LA REGLE DU JEU

Σκηνοθεσία: Jean Renoir

Σενάριο: Jean Renoir και Karl Koch

Ηθοποιοί: Marcel Dalio, Nora Gregor, Roland Toutain, Paulette Goddard, Mila Parely, Odette Talazac, Jean Renoir, Julien Carette

Φωτογραφία: Jean Bachelet και Alain Renoir

Σκηνικά: Eugène Lourie

Χώρα: Γαλλία (A/M)

Διάρκεια: 110΄

Διακρίσεις: Καλύτερη Ευρωπαϊκή ταινία όλων των εποχών (Ψηφοφορίες Cahiers du Cinema, Sight and Sound, Περιοδικό ΣΙΝΕΜΑ)

Πρώτη προβολή: Ώρα 8.15 μ.μ.

Δεύτερη προβολή: Ώρα 10.30 μ.μ.

“Το σύμβολο της πίστewς για κάθε σινεφίλ, η ταινία των ταινιών”

Φρανσουά Τρυφώ

“Προειδοποίηση: Το φιλμ είναι εθιστικό!”

Βιμ Βέντερς

“Η συγκλονιστικότερη κινηματογραφική εμπειρία της ζωής μου”

Αλαίν Ρεναί

“Ο «Κανόνας του παιχνιδιού» μου δίδαξε τον κανόνα του παιχνιδιού”

Ρόμπερτ Άλτμαν

“Ο Ρενουάρ είναι απλώς μια μεγαλοφυΐα”

Πέδρο Αλμαδόβαρ

Παιχνίδια χωρίς κανόνες μιας αποτελεσματικής κοινωνίας, στα πρόθυρα του Β' Παγκοσμίου

Πολέμου, σε μια καυστική σάτιρα – από τα μεγάλα, ανεπανάληπτα αριστουργήματα του κινηματογράφου.

Επιτέλους προβάλλεται για πρώτη φορά εμπορικά στην Ελλάδα (πρωτοπροβλήθηκε πριν από αρκετά χρόνια στο αφιέρωμα για τον Ρενουάρ στο Πανόραμα της «Ε») η ταινία αυτή του Ζαν Ρενουάρ, από τα αναμφισβήτητα μεγάλα αριστουργήματα του παγκόσμιου κινηματογράφου.

Από τους πιο σημαντικούς και πρωτότυπους σκηνοθέτες του γαλλικού σινεμά ο Ζαν Ρενουάρ (1894-1979) έδειξε να προτιμά από πολύ νωρίς τους φυσικούς χώρους, όπως και ο πατέρας του Αύγουστος Ρενουάρ στη ζωγραφική, αντίθετα με άλλους Γάλλους συναδέλφους του που προτιμούσαν τα γυρίζουν τις ταινίες τους στα στούντιο. Ενα, πρέπει να πω, από τα στοιχεία που έκανε τη «νουβέλ βαγκ» να αγαπήσει ιδιαίτερα τον Ρενουάρ.

Η ταινία, ελεύθερη διασκευή του μυθιστορήματος «Τα καπρίτσια της Μαριάννας» του Μισέ, εκτυλίσσεται στο εξοχικό μιας αριστοκρατικής οικογένειας τις παραμονές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, με το σκηνοθέτη να παρακολουθεί τα πρόσωπα διαφορετικών τάξεων στα διάφορα ερωτικά και άλλα παιχνίδια τους. Παιχνίδια με δικούς τους κοινωνικούς «κανόνες», που παίζονται άλλοτε σατιρικά κι άλλοτε τραγικά, με τον Ρενουάρ να σατιρίζει με ωμότητα, χωρίς συναισθηματισμούς, όχι μόνο τη γαλλική αριστοκρατία, αλλά και τους υπηρέτες της που, σε δεύτερο πλάνο, παίζουν ένα δικό τους, το ίδιο κωμικό, παιχνίδι.

Όλοι οι χαρακτήρες παρουσιάζονται με τα χειρότερα χρώματα, με εξαίρεση δύο «περιθωριακούς»: έναν ερωτευμένο Εβραίο αεροπόρο και έναν κάπως ονειροπαρμένο επισκέπτη, που τον ερμηνεύει ο ίδιος ο Ρενουάρ. Ο Ρενουάρ προχωρεί με εκπληκτικά, αυτοσχέδια βήματα για να μας αποκαλύψει, μέσα από εικόνες δυνατές, τον κυνισμό μιας αριστοκρατίας που αρνείται ν' αντικρίσει τη σκληρή πραγματικότητα, προσκολλημένη στα προνόμιά της, το κουτσομπολιό, το ανώδυνο φλερτ, τις απιστίες και τα γελοία, με τραγική συχνά κατάληξη, παιχνίδια. Σε μερικές από τις πιο ανατριχιαστικές σκηνές της ταινίας παρακολουθούμε το κυνήγι των λαγών, παγιδευμένων από τους υπηρέτες του μαρκήσιου, να πέφτουν νεκροί κάτω από τις σφαίρες των αριστοκρατών, σκηνές που προαναγγέλλουν τη σφαγή των εκατομμυρίων αθώων του επερχόμενου πολέμου.

Αξίζει να σημειώσω πως η στάση του Ρενουάρ απέναντι στην τάξη των προνομιάων καθώς και το αδυσώπητο φινάλε της ταινίας είχαν αποτέλεσμα την εμπορική αποτυχία της ταινίας στην πρώτη της προβολή το 1939 (προβλήθηκε μάλιστα λογοκριμένη κατά 20 λεπτά), οδηγώντας στην απαγόρευσή της από την κυβέρνηση Πετέν

και αργότερα από εκείνη του Βισί. Αποκατάσταση της ολοκληρωμένης κόπιας έγινε το 1959, με την ταινία να παίρνει στη συνέχεια μία από τις πιο σημαντικές θέσεις στην ιστορία της εξέλιξης του παγκόσμιου κινηματογράφου.

ΝΙΝΟΣ ΦΕΝΕΚ ΜΙΚΕΛΙΔΗΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΙΑ

Η διαφθορά είναι ο μοναδικός «κανόνας» της αστικής τάξης και ο Ζαν Ρενουάρ βάζει μια για πάντα την ταφόπλακά της με την ταινία του '39 «Ο κανόνας του παιχνιδιού» (La règle de jeu). Μια ταινία που σε πολλές ψηφοφορίες κινηματογραφικών περιοδικών έχει ανακηρυχθεί καλύτερη ευρωπαϊκή ταινία όλων των εποχών.

Μια παρέα μεγαλοαστών προσκαλείται στον πύργο ενός αριστοκράτη. Οι ίντριγκες, ο αμοραλισμός, η υποκρισία και η εξαπάτηση καθορίζουν τις σχέσεις και τις συμπεριφορές των πάντων. Η άρνηση ενός καλεσμένου να ακολουθήσει τους κανόνες του παιχνιδιού των υπολοίπων θα πυροδοτήσει αλυσιδωτά περιστατικά με τραγική κατάληξη.

Ο «Κανόνας του παιχνιδιού», το αριστούργημα του μεγάλου δημιουργού Ζαν Ρενουάρ, εξακολουθεί να αναγνωρίζεται ως ένα από τα πιο σημαντικά φιλμ όλων των εποχών, η ταινία που μαζί με τον «Πολίτη Κέιν» πυροδότησε την καριέρα όλων των μεταπολεμικών κινηματογραφιστών, σημείο αναφοράς του παγκόσμιου σινεμά μαζί με το κορυφαίο έργο του Όρσον Γουέλς. Ο Ζαν Ρενουάρ (1894-1979) χτίζει κομμάτι κομμάτι την εικόνα μιας διεφθαρμένης, αμοραλιστικής, χωρίς αξίες κοινωνίας, ενός πολιτισμού που βρίσκεται στα πρόθυρα της καταστροφής του. Καταγράφει, χωρίς ίχνος καταγγελίας, πάντα με ανθρωπιά, συμπάθεια αλλά και σατιρική διάθεση, τις διαρκείς ίντριγκες, τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ αρσενικών και θηλυκών όλων των τάξεων, τις φιλίες τους και τους έρωτές τους, προσπαθώντας να κατανοήσει (και να δικαιολογήσει) τα κίνητρα πίσω από τις πράξεις. Το στυλιζάρισμα της ταινίας ταυτίζεται αναπόσπαστα με την ιστορία. Το εντός και εκτός κάδρου, η μοναδική χρήση του βάθους πεδίου, τα

γιγαντιαία τράβελινγκ, τα περίπλοκα μονοπλάνα αλλά και το κοφτερό μοντάζ, η ταυτόχρονη δράση πολλών χαρακτήρων σε πρώτο πλάνο και στο φόντο, τα σκηνικά, η μουσική και τα κοστούμια ενορχηστρώνονται σε ένα ρευστό, παλλόμενο κινηματογραφικό σύμπαν.

«Ο Κανόνας του παιχνιδιού», με την υποσημείωση του ίδιου του σκηνοθέτη «μια ακριβής απεικόνιση της μπουρζουαζίας των καιρών μας», άρχισε άσχημα την καριέρα του καθώς ο διανομέας πετσοκόψε την αρχική βερσιόν των 110 λεπτών, οι θεατές δεν ανέχτηκαν τη σατιρική καταγραφή μιας πλήρως αμοραλιστικής κοινωνίας που οδηγείται τυφλά στην κατάρρευση και οι αντιδράσεις τους έφτασαν στα όρια της εξέγερσης με γιουχαΐσματα, ομαδικές αποχωρήσεις, σπασμένες καρέκλες, σκισμένες θρόνες, οργισμένα πρωτοσέλιδα, ακόμα και απόπειρα εμπρησμού αίθουσας. Τελικά η ταινία αποσύρεται, ενώ ο Μεγάλος Πόλεμος έχει ήδη αρχίσει. Η γαλλική κυβέρνηση απαγορεύει την προβολή της καθώς θεωρείται «έργο που υποσκάπτει την ηθική», ο Ρενουάρ φεύγει για τις ΗΠΑ, οι Γερμανοί κατακτητές διατηρούν την απαγόρευση προβολής και τα αρνητικά τού φιλμ καταστρέφονται κατά τη διάρκεια ενός βομβαρδισμού!

Οι περιπέτειες του «Κανόνα» συνεχίζονται. Το 1959 επανακυκλοφορεί μια βερσιόν περίπου 80 λεπτών. Είναι η εκδοχή στην οποία βασίστηκε η μνημειώδης κριτική του Αντρέ Μπαζέν, αλλά και πάλι επρόκειτο για μια ελλιπή έκδοση. Έπρεπε να περάσουν άλλα έξι χρόνια έως το 1965. Ο Ζακ Μαρσάλ, εκ των παραγωγών της ταινίας, μαζί με τον Ρενουάρ και τη στήριξη του Ανρί Λανγκλουά της γαλλικής ταινιοθήκης μπόρεσαν, χρησιμοποιώντας διάφορα κομμάτια του φιλμ που βρέθηκαν, να ανασυνθέσουν την αυθεντική μορφή της ταινίας που είχε στο μυαλό του ο δημιουργός. Η «director's cut» τελική βερσιόν του «Κανόνα» αφιερώθηκε από τον Ρενουάρ στον Μπαζέν και κυκλοφόρησε σε μια μικρή αίθουσα του Καρτιέ Λατέν.

ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΓΙΟΣ
Καλοκαίρι 2009 ΤΑ ΝΕΑ

Τόσο παλιό, τόσο μοντέρνο, το αριστούργημα του Ρενουάρ σε επανέκδοση.

Ένας αριστοκράτης με τη γυναίκα του καλούν φίλους στην έπαυλή τους για Σαββατοκύριακο: κυνήγι, ερασιτεχνικές παραστάσεις, παιχνίδια κ.λπ. Ένας διάσημος αεροπόρος φλερτάρει την οικοδέσποινα, ο σύζυγος θέλει κάπως να απομακρυνθεί από την ερωμένη του που παρευρίσκεται, ένας νεοπροσληφθείς υπηρέτης πολιορκεί την καμαριέρα της κυρίας με τον υπηρέτη σύζυγο

της οποίας στο τέλος κυνηγούνται, ενώ ο αριστοκράτης βρίσκεται κι αυτός να παίζει ξύλο με τον αεροπόρο, τον οποίο σκοτώνει κατά λάθος ο υπηρέτης σύζυγος.

Πρωτοπόρα η ταινία του Ρενουάρ, πρώτα γιατί καταγράφει με εκπληκτικά ευφυή τρόπο την αβάσταχτη ελαφρότητα του «είναι» των εφησυχασμένων μεγαλοστών λίγο πριν η Ευρώπη αυτοκτονήσει πνευματικά με τον Πόλεμο. Οι άνθρωποι αυτοί παραδέρνουν από καπρίτσια μεταξύ τους που τα μπερδεύουν με πράξεις που τάχα οδηγούνται από αισθήματα και αξίες. Τραγέλαφος λαμπερής ασημαντότητας. Στην πραγματικότητα, ακόμα και οι κανόνες που νομίζουν ότι υπάρχουν, τηρούνται κατά περίπτωση και τυχαία. Ύστερα έχουμε μια δεξιοτεχνική σκηνοθεσία για την οποία, ύστερα από τόσα χρόνια θα λέγαμε (υπέρ του μεγάλου σκηνοθέτη) ότι μοιάζει σαν να οδηγεί ένα αυτοκίνητο ο Οφίλς με οδηγίες από τον Μπουνιουέλ και παρεμβολές από τον Τσάπλιν. Το αποτέλεσμα είναι μια τραγική φάρσα διαολεμένα ενορχηστρωμένη που δεν θα χάσει ποτέ σε επικαιρότητα και καλλιτεχνικό αντίκτυπο.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΑΝΙΚΑΣ
Καλοκαίρι 2009

JEAN RENOIR

Γεννήθηκε το 1894 στο Παρίσι και πέθανε το 1979.

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

Une vie sans joie (1924), La fille de l'eau (1925), Nana (1926), Sur un air de Charleston (1927), Marquitta (1927), La petite marchande d'allumettes (1928), Tire au flanc (1928), Le tournoi dans la cité (1928), Le bled (1929), On purge bébé (1931), La chienne (1931), La nuit du carrefour (1932), Boudu sauvé des eaux (1932), Chotard et Cie (1933), Madame Bovary (1933), Toni (1935), Partie de campagne (1936), Le crime de Monsieur Lange (1936), La vie est à nous (1936), Les bas-fonds (1936), La grande illusion (1937), La marseillaise (1938), La bête humaine (1938), La règle du jeu (1939), Tosca (1941), Swamp Water (1941), The Amazing Mrs. Holliday (1943), This Land Is Mine (1943), Salute to France (1944), The Southerner (1945), The Diary of a Chambermaid (1946), The Woman on the Beach (1947), The River (1951), Le carrosse d'or (1952), French Cancan (1954), Elena et les hommes (1956), Le déjeuner sur l'herbe (1959), Le caporal épinglé (1962), Un tournage à la campagne (1994).